

Filozofski fakultet / Filosofija (2017) / ISTORIJA FILOZOFIJE OD TALESA DO PLATONA

Naziv predmeta:	ISTORIJA FILOZOFIJE OD TALESA DO PLATONA			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova (P+V+L)
4569				
Studijski programi za koje se organizuje	Filosofija (2017)			
Uslovljenost drugim predmetima	Predmet "Istorija filosofije od Talesa do Platona" nije uslovljen drugim predmetima.			
Ciljevi izučavanja predmeta	- Upoznavanje studenata sa počecima, razvojnim putem i temeljnim karakteristikama klasične grčke filosofije, u njenom kretanju od predsokratovaca do Platona. - Temeljno razrađivanje filosofskih pozicija predsokratovskih mislilaca(kosmološki period), predstavnika sofističkog pokreta i Sokrata (antropološki period) i Platonovog filosofskog sistema (sistematski period). - Ovladavanje glavnim pojmovima i problemima klasične grčke filosofije. - Uvođenje studenata u osnovna načela interpretacije izvornih filosofskih tekstova. - Uvođenje studenata u problem jedinstva, cjelovitosti i kontinuiteta filosofije kroz njenu istoriju.			
Ishodi učenja	1.Poznaje činioce nastanka grčke filosofije i pojmovno-argumentativnog mišljenja u kontekstu mitotvornog pjesništva, pojave pisane riječi i grčkog polisa. 2.Demonstrira hermeneutičku vještinu tumačenja i razumijevanja najranijih filosofskih izvora (fragmenti predsokratovaca), svjedočanstava o sofističkom pokretu (konvencionalizam i relativizam) i sokratizmu (samosaznaje i briga o duši) i Platonovih dijaloga (ranih, srednjih i poznih). 3.Vlada temeljnim grčkim filosofskim pojmovima nastalim u formativnom periodu evropske filosofske kulture (mythos-logos,haos/apeiron-kosmos, arche, physis-nomos, eidos-hyle, ousia-genesis, theos-theion, aletheia-pseudos, ontos on-phainomenon, doxa/pistis-episteme, eikona-paradeigma, erete-techne, psyche, polis, dikaiosine, agathos, kalos, kalokagathia...). 4.Kritički preispituje različite pristupe filosofskoj baštini (doksografski, aporetski, konstruktivistički, perenijski, istorijski, kritički i filološki). 5.Primjenjuje teorijska znanja iz grčke filosofije na savremene egzistencijalno-ontološke, epistemološke i etičko-političke probleme.			
Ime i prezime nastavnika i saradnika	Nastavnik: prof. dr Bogoljub Šijaković Saradnik: doc. dr Dušan Krcunović			
Metod nastave i savladanja gradiva	Predavanja, analizovanje i komentarisanje tekstova, problematizacija, dijalog, kritička refleksija.			
Plan i program rada				
Pripremne nedjelje	Priprema i upis semestra			
I nedjelja, pred.	UVOD U ISTORIJU FILOZOFIJE – a) filosofija i njena istorija; b) istorija filosofije kao istorija; c) istorija filosofije i filosofija istorije.			
I nedjelja, vježbe	- Razgovor o odnosu između istorije filosofije i predmeta filosofije. - Demonstracija različitih pristupa filosofskoj baštini putem upoznavanja sa literaturom (Alfa knjiga Aristotelove "Metafizike", "Život i mišljenje istaknutih filozofa" od Diogena Laer			
II nedjelja, pred.	HELENSKA FILOSOFIJA – predistorija helenske filosofije: mitotvorno mišljenje i helenska mitologija; teogonije i kosmogonije u Helena; Okeanos: homerovski nagovještaj teo-kosmo-gonije; Haos: hesiodska božanstva; orfičke kosmogonije (Noć- jaje-Eros); orfičk			
II nedjelja, vježbe	- Tumačenje Hesiodove "Teogonije" (prvih 115 stihova) i njena komparacija sa Homerovim kosmološkim shvatanjima. - Ekskurs: "Knjiga Postanja" (prva glava).			
III nedjelja, pred.	PRESOKRATSKA FILOSOFIJA – rađanje presokratske filosofije iz utrobe mitotvorstva (μῦθος καὶ λόγος). JONSKA FILOSOFIJA PRIRODE – Tales (voda kao počelo i element; hילוizoizam i hilepsizam), Anaksimandar (apeiron kao počelo), Anaksimen (vazduh kao počelo).			
III nedjelja, vježbe	- Komparativna analiza i kometarisanje karakteristika mitsko-poetskog heksametarskog teksta i proznog teksta Anaksimandrovog fragmenta. - Tumačenje Talesovog i Anaksimenovog osnovnog stava o arche-u. - Artikulisanje jonske filosofske slike svijeta u r			
IV nedjelja, pred.	Heraklit (logos-kosmos-vatra; logos kao ontološki i gnoseološki princip; saglasnost suprotnosti i skrivena harmonija cjeline; "Sve jeste Jedno"; kritika konvencionalne religije; nagovještaji filosofske teologije).			
IV nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje Heraklitovih fragmenata. - Pojmovno i tematsko raščlanjivanje Heraklitovih fragmnata (logos-fragmenti i psyche-fragmenti).			
V nedjelja, pred.	Pitagora (srodnost svega životnog i transmigracija duše; mistička strana Pitagorinog učenja; pitagorejski način života; mathesis i katharsis; pitagorejska filosofija matematičkih formi; priroda brojeva).			
V nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje pitagorejskih fragmenata. - Dijalog o odnosu između Jonske i Italske			

	škole(kosmologija i učenje o duši). - Filozofija kao način življenja i kao način mišljenja.
VI nedjelja, pred.	Ksenofan (kritika homerovsko-hesiodovskog predanja o bogovima i monoteistička gnoseologija; "Jedno jeste sve").
VI nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje Ksenofanovih fragmenata. - Uvođenje u elejski monizam.
VII nedjelja, pred.	Parmenid (mistički uvod poeme "O prirodi"; dva puta istraživanja; Grundaxiom: "jer isto je i da se nešto misli i da jeste"; određenje bivstvujućeg, Zenon (argumenti protiv mnoštva i kretanja), Melis.
VII nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje Parmenidove poeme "O prirodi". - Dijalog o Parmenidovim putevima istraživanja i rasprava o implikacijama odnosa između bića i fenomena, znanja i mnjenja. - Tumačenje fragmenata Parmenidovih nastavljača.
VIII nedjelja, pred.	Empedokle (elementi-četiri korjena svih stvari; problem kretanja-Ljubav i Svađa; sfera i kosmogonski ciklusi; ideja evolucije; mistička poema "Očišćanja"; simpatička teorija saznanja; teologija); Diogen iz Apolonije (bezgranični i vječni vazduh kao duša i
VIII nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje Empedoklovih i Anaksagorinih fragmenata. - Dijalog o pokretačkim principima svijeta (pokušaji teleološkog objašnjenja nasuprot mehanicističkom). * Provjera znanja putem seminarskog rada na teme: - Mitska i filozofska slik
IX nedjelja, pred.	Leukip i Demokrit ("veliki svjetski raspored"; pitagorejski i eleatski uslovi teorije atoma; atomi i praznina; kretanje atoma; teorija saznanja; čovjek je Mikrokosmos; etika).
IX nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje Leukipovih i Demokritovih učenja: rasprava o "deantropocentrizovanju" kosmologije u atomizmu. - Eičko-antropološke implikacije mehanicističke slike svijeta. - Komparacija klasične filozofije prirode i savremene matematičke
X nedjelja, pred.	SOFISTI – Protagora, Gorgija, Kalikle, Trasimah, Prodik, Hipija, Antifon, Kritija (ko je sofist?; antiteza νόμος (zakon) – φύσις (priroda) u etici i politici; subjektivizam i relativizam; senzualizam i skepticizam; nihilizam; agnosticizam i ateizam; metod
X nedjelja, vježbe	- Tumačenje osnovnih stavova glavnih predstavnika sofističkog pokreta. - Dijalog o uslovima nastanka i implikacijama sofističkih učenja o relativizmu i konvencionalizmu. - Rasprava o savremenom relativizmu kroz prizmu antičke sofistike: da li etičke,
XI nedjelja, pred.	SOKRAT – izvori za njegovu ličnost i učenje; Sokrat i presokratiki; Sokrat i sofisti; Sokrat i Hristos; sokratska metoda (indukcija i definicija, ironija i majeutika; vrlina je znanje; dobro i korisnost; samosaznanje i briga o duši).
XI nedjelja, vježbe	- Komparativna analiza Aristofanovog, Ksenofontovog i Platonovog shvatanja Sokratove ličnosti i učenja. - Tumačenje temeljnih Sokratovih stavova i rasprava o epistemološkom prioritizovanju definicija etičkih vrlina. - Dijalog o sofističkom relativizmu
XII nedjelja, pred.	PLATON – život i spisi: sokratski period (rani dijalozi: Apologija, Kriton, Protagora, Ion, Lahet, Država I, Lisid, Harmid, Euti-fron); prelazni period (prelazni dijalozi: Gorgija, Menon, Hipija manji, Kratil, Hipija veći, Meneksen); zreli period (Gozba,
XII nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komentarisanje Platonovih ranih dijaloga s fokusom na kretanju od sokratovske etičke ka Platonovoj epistemološko-ontološkoj problematiki. - Dijalog o inkonkluzivnosti sokratovskih razgovora. - Rasprava o učincima Sokratovog spora sa sofist
XIII nedjelja, pred.	PLATONOVA FILOZOFIJA: ONTOLOGIJA – pojam dijalektike i pojam teorije; teorija ideja – ontologija – metafizika. Odnos ideja i čulnih stvari (učestvovanje, prisustvovanje, podražavanje, zajednica); matematička znanja; teorija saznanja i ontologija (odnos);
XIII nedjelja, vježbe	- Razrada Sokratove/Platonove "intelektualne autobiografije" u "Fedonu" i analiza stepena duhovnog ushodenja u "Gozbi" i "Fedru" (Platonova erotologija i psihologija). - Dijalog o Platonovoj kritici predsokratovaca i o rađanju dijalektike iz sokratovski
XIV nedjelja, pred.	PLATONOVA ETIKA – etika pojedinca (vrlina je znanje); etika društva (analogija države i duše); teorija države i društva – idealna država; kritika demokratije; teorija vaspitanja i umjetnosti; moralistička kritika pjesništva.
XIV nedjelja, vježbe	- Tumačenje i komntarisanje 5. 6. i 7. knjige "Države", dijaloga iz kritičkog ("Parmenid"), prelaznog ("Teetet" i "Sofist") i poznog ("Fileb") perioda Platonovog stvaralaštva. - Tumačenje 2., 3. i 10. knjige "Države": etičko-ontološka kritika umjetnosti.
XV nedjelja, pred.	PLATONOVA TEOLOGIJA – filozofija prirode – psihologija = bog – svijet – duša; kosmologija u Timaju.
XV nedjelja, vježbe	- Razrada pitanja odnosa između ontologije i teologije u Platonovom sistemu (ideja Dobra i Demijurg). - Analiza Platonovog "demijurgijskog kreacionizma" u "Timeju" i dijalog o njegovom odgovoru na filozofsku tradiciju "peri physeos" (ontološka struktura
Opterećenje studenta	Nedjeljno 7 kredita x 40/30 = 9 sati i 20 minuta Struktura: 4 sata predavanja 2 saa vježbi 3 sata i 20 minuta individualnog rada studenta (za kolokvijume, izrada domaćih zadataka) uključujući i konsultacije U semestru Nastava i završni ispit: (9 sati i 20 minuta) x 16 = 149 sati i 20 minuta Neophodna priprema prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 2 x (9 sati i 20 minuta) = 18 sati i 40 minuta Ukupno opterećenje za predmet: 7 x 30 = 210 sati Dopunski rad za pripremu ispita

u popravnom ispitnom roku, uključujući i polaganje popravnog ispita od 0 - 30 sati. Struktura opterećenja: 149 sati i 20 minuta (nastava) + 18 sati i 40 minuta (priprema) + 30 sati (dopunski rad)						
Nedjeljno			U toku semestra			
kredita x 40/30=0 sati i 0 minuta 0 sat(a) teorijskog predavanja 0 sat(a) praktičnog predavanja 0 vježbi 0 sat(a) i 0 minuta samostalnog rada, uključujući i konsultacije			Nastava i završni ispit: 0 sati i 0 minuta x 16 =0 sati i 0 minuta Neophodna priprema prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 0 sati i 0 minuta x 2 =0 sati i 0 minuta Ukupno opterećenje za predmet: x 30=0 sati Dopunski rad za pripremu ispita u popravnom ispitnom roku, uključujući i polaganje popravnog ispita od 0 do 30 sati (preostalo vrijeme od prve dvije stavke do ukupnog opterećenja za predmet) 0 sati i 0 minuta Struktura opterećenja: 0 sati i 0 minuta (nastava), 0 sati i 0 minuta (priprema), 0 sati i 0 minuta (dopunski rad)			
Obaveze studenta u toku nastave			Prisustvo predavanjima i vježbama, aktivno učešće u radu na nastavi i u provjerama znanja.			
Konsultacije			Nakon predavanja i vježbi.			
Literatura			Primarna literatura: Herman Diels, Predsokratovci: Fragmenti, tom I-II, Zagreb 1983. Platon: Odbrana Sokratova, Protagora, Gorgija, Menon, Kratil, Gozba, Fedon, Fedar, Država, Teetet, Parmenid, Sofist, Fileb, Timaj, Pisma. Sekundarna literatura: Frederik Koplston, Istorija filosofije: Grčka i Rim, Beograd 1988. W. K. C. Guthrie, Povijest grčke filozofije, tomovi I-V, Zareb 2002-2007. Wilhelm Windelband, Povijest filozofije, tom I, Zagreb 1988. Džon Barnet, Rana grčka filozofija, Beograd 2004. G. V. F. Hegel, Istorija filosofije I tom, Beograd: BIGZ, 1975. Bogoljub Šijaković, Mythos, physis, psyche, Nikšić/Beograd 199. Verner Jeger, Teologija ranih grčkih filozofa, Beograd 2007. Hans-Georg Gadamer, Početak filozofije, Beograd 2007. Sir David Ross, Platonova teorija ideja, Zagreb 1998. Thomas Alexander Szlezak, Čitati Platona, Zagreb 2000. Časlav Koprivica, Ideje i načela. Istraživanje Platonove ontologije, Novi Sad 2005.			
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje			- 2 seminarska rada po 10 bodova. -kolokvijum 10 bodova - prisustvo i rad na nastavi 25 bodova -minimum za prelaznu ocjenu iznosi 55 bodova.			
Posebne naznake za predmet			Za dodatnu literaturu obratiti se profesoru i saradniku.			
Napomena			Plan realizacije nastavnog programa po tematskim cjelinama i terminima studenti će dobiti na početku semestra.			
Ocjena:	F	E	D	C	B	A
Broj poena	manje od 50 poena	više ili jednako 50 poena i manje od 60 poena	više ili jednako 60 poena i manje od 70 poena	više ili jednako 70 poena i manje od 80 poena	više ili jednako 80 poena i manje od 90 poena	više ili jednako 90 poena